

15 JAN 2003

**BUDDHISM AND DEVELOPMENT DISCOURSE
: A CASE STUDY OF THE MEANING OF BODHISATTVA FROM THE
TEACHING OF BHIKKHUNI WORAMAI KABINLASING**

NATHAPHONG BUNTHAM

๒

With compliments
of

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(RURAL DEVELOPMENT STUDIES)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES MAHIDOL UNIVERSITY**

2002

ISBN 974-04-2327-2

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

TH
N275b
2002
C.2

4036224 LCRU/M : MAJOR: RURAL DEVELOPMENT STUDIES; M.A.
(RURAL DEVELOPMENT STUDIES)

KEY WORD : BUDDHISM / DEVELOPMENT DISCOURSE / BODHISATTVA

NATTHAPHONG BUNTHAM: BUDDHISM AND DEVELOPMENT DISCOURSE: A CASE STUDY OF THE MEANING OF BODHISATTVA FROM THE TEACHING OF BHIKKHUNI WORAMAI KABINLASING. THESIS ADVISORS: MEGAN SINNOTT, Ph.D., IAM THONGDI, M.A., RUENGDET PANKHUENKHAM, Ph.D., 82 p. ISBN 974-04-2327-2

This thesis aims to study Bhikkhuni Woramai Kabinlasing's conception of Bodhisattva as a case of Buddhist development theory. This study explores the Bodhisattva conception of development, the binary logic that underlines Buddhist development theory, the techniques of politics of exclusion that lies in Buddhist development theory, and the limitations of Buddhist development theory.

Buddhist development theory views the capitalist development in two negative ways. Buddhist development theory holds that the unbalanced development between mind and material, caused by blindly following the capitalist development, modernization, industrialization, and free market economy has destroyed the Buddhist utopian original community and Thais' worldviews and morality based on Buddhist teaching. Hence, Buddhist development theory proposes that the way to solve the social crisis caused by capitalist development is to educate and induce Buddhist worldviews and morality into people. From the picture of development painted by Buddhist development discourse, we can see that Buddhist theory uses several binary couplets to construct its own meaning or center. These binary couplets include: the binary of we/other, mind/material, utopian original community/contaminated capitalist community, complete knowledge/partial knowledge, quality of life/quantity of life, martyrs/suffering beings, and structural/individual.

After forming these binary couplets, Buddhist development theory uses four techniques to exclude itself from the capitalist development. These four techniques include: the technique of backgrounding, the technique of radical separation, the technique of relational definition, and the technique of homogenization. The technique of backgrounding implies that Buddhist development theory tries to give itself a central meaning by denying the existence of the capitalist development theory. The technique of radical exclusion implies that Buddhist development theory tries to separate itself from the capitalist development theory by constructing its significant characteristics. The technique of relational definition implies that Buddhist development theory hierarchically defines the capitalist development theory as hierarchically relation to Buddhist theory, claiming the superiority over the capitalist development theory. The technique of homogenization means that Buddhist discourse neglects to see the differences that lie in its couplet, treating its couplets with Buddhist standard.

The binary couplets and the techniques of politics of exclusion give Buddhist development theory limitations. These limitations include: the limitation in nostalgia for the original community, the limitation of neglecting the differences that lies in the societies and the world, and the limitation of suggesting structural ways of social problem solving. These three limitations make Buddhist development theory unable to propose a new way of developing alternatives that go beyond the binary logic- you have to take a side: either Buddhist development theory or the capitalist development theory. This binary logic limits the co-learning between the supporters of capitalist development theory and the supporters of Buddhist development theory. These three limitations also make Buddhist development theory unable to capture students' interest and propose the new explanation of contemporary society, which is the hybridity of traditional, modern, and postmodern society. Finally, Buddhist development theory emphasizes only individual scale, treating society as the sum of the individuals; thus, Buddhist development theory fails to give explanation, develop society, and solve social crisis in the structural scale.

4036224 LCRU/M : สาขาวิชา: พัฒนาชนบทศึกษา; ศศ.ม. (พัฒนาชนบทศึกษา)

ณัฐพงษ์ บุญธรรม : พุทธศาสนากับวาทกรรมการพัฒนา: กรณีศึกษาความหมายของพระโพธิสัตว์ จากการสอนของภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ (BUDDHISM AND DEVELOPMENT DISCOURSE: A CASE STUDY OF THE MEANING OF BODHISATTVA FROM THE TEACHING OF BHIKKHUNI WORAMAI KABINLASING) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: Megan Sinnott Ph.D., เอี่ยม ทองดี M.A., เรืองเดช ปิ่นเขื่อนขันธ์ Ph.D., 82 หน้า ISBN 974-04-2327-2

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาสังกัดพระโพธิสัตว์จากการสอนของภิกษุณีวรมัย กบิลสิงห์ในฐานะที่เป็นกรณีตัวอย่างของวาทกรรมการพัฒนาในพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาภาพการพัฒนา การใช้ตรรกแบบคู่ตรงกันข้าม การใช้เทคนิคแห่งการแบ่งแยกเพื่อสร้างความหมาย และข้อจำกัดของวาทกรรมการพัฒนาในพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วาทกรรมพระพุทธศาสนา มองการพัฒนาแบบทุนนิยมค่อนข้างลบ เพราะการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีซึ่งเน้นการพัฒนาแต่ด้านวัตถุนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่สมดุล ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จิตวิญญาณและโลกทัศน์ รวมทั้งศีลธรรมอันดีงามของคนไทย ซึ่งครั้งหนึ่งได้เคยดำรงอยู่ในสังคมนี้ ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหามุ่งเน้นที่พัฒนามนุษย์ให้มีโลกทัศน์และประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม อนึ่ง วาทกรรมพระพุทธศาสนายังเสนอว่าความรู้จากสังคมตะวันตกเป็นความรู้ที่ไม่สมบูรณ์เพราะเป็นองค์ความรู้ที่เน้นการพัฒนาเป็นส่วนๆ ในขณะที่องค์ความรู้ในพุทธศาสนาเป็นความรู้ที่สมบูรณ์และเป็นองค์รวม จากภาพการพัฒนาจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาใช้ตรรกแบบคู่ตรงกันข้ามหลายคู่ในการแยกตนเองออกจากการพัฒนากระแสหลัก แต่ตรรกะที่สำคัญคือตรรกะแบบแยกเราและเขา และตรรกะแบบแยกระหว่างความรู้ที่สมบูรณ์และความรู้ที่เป็นส่วนเดียว ในส่วนของการใช้เทคนิคแห่งการแบ่งแยกเพื่อสร้างความหมายพบว่าวาทกรรมพระพุทธศาสนาใช้เทคนิคการปฏิเสธความสำคัญของการพัฒนากระแสหลัก เทคนิคการสร้างลักษณะเฉพาะเพื่อขับลักษณะของตนเองให้เด่นชัดขึ้น เทคนิคการให้คำนิยามว่าการพัฒนากระแสหลักมีสถานภาพต่ำกว่าการพัฒนาในพระพุทธศาสนา และเทคนิคการปฏิเสธลักษณะเฉพาะของสังคมและวัฒนธรรมอื่นโดยมองว่าสังคมและวัฒนธรรมอื่นๆ เหมือนกันหมด จากเทคนิคการแบ่งแยกนี้ทำให้พุทธศาสนากลายเป็นวาทกรรมที่มีศูนย์กลาง มีความหมายอันแจ่มชัดและมีอำนาจควบคุมวาทกรรมที่ตรงกันข้ามทั้งหลาย สำหรับข้อจำกัดของวาทกรรมการพัฒนาในพุทธศาสนาได้แก่การเพ้อฝัน หรือคร่ำครวญหาสังคมอันสงบสุขและราบเรียบในอุดมคติที่ไม่เป็นจริงและไม่อาจมีอยู่จริง การไม่สามารถยอมรับความแตกต่างระหว่างสังคมและบุคคลซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบริบททำให้พุทธศาสนามีลักษณะใกล้เคียงกับวาทกรรมการพัฒนากระแสหลักในการใช้อำนาจเพื่อบังคับให้สังคมอื่นๆ พัฒนาโดยมาตรฐานเดียว การยึดติดในตนเองทำให้พุทธศาสนาไม่สามารถเรียนรู้ความดีงามจากภูมิปัญญาอื่นๆ ได้และการเน้นการพัฒนาแต่จริยธรรมของปัจเจกบุคคลทำให้พุทธศาสนาไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาในระดับโครงสร้างได้ เช่นปัญหาที่เกิดจากชนชั้น วิธีการผลิต หรือความสัมพันธ์ทางการผลิต

สำหรับแนวทางการแก้ไขนั้นวิทยานิพนธ์เสนอว่าพุทธศาสนาควรมีการวิพากษ์ถึงตรรกะแบบคู่ตรงกันข้ามและเทคนิคแห่งการแบ่งแยกซึ่งดำรงอยู่ในตนเองให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถวิพากษ์การพัฒนากระแสหลักได้อย่างไม่หลงยึดติดตนเองและอยู่ในสถานภาพที่เท่าเทียมกับการพัฒนากระแสหลัก.